

Marc Raabe

De horzel

De derde zaak voor Tom Babylon

A.W. Bruna Uitgevers

Proloog

Berlijn, Waldbühne
Vrijdag 18 oktober
21.38 uur

Zijn zenuwen staan zo strak gespannen als de pees van een boog. De A4-envelop die hij onder de binnenvoering van zijn jack heeft verstopt, maakt hem nerveus. Hij heeft het warm en weet dat hij naar zweet ruikt.

Hij laat nog een keer zijn toegangsbewijs ter grootte van een bankpas zien, waarbij hij zijn ogen zo veel mogelijk in de schaduw van zijn muts probeert te verbergen. De twee beveiligers knikken koeltjes. Gebaren dat hij door mag lopen. Eentje haalt zijn neus op. En dat noemt zich beveiligers! Hij hoort de vragen van de politie al: kortaf, het verwijt dat ze toch iets had moeten opvallen. Ze zullen hun baan wel kwijtraken. Misschien verliezen er nog een paar hun baan. Eigen schuld, als je in zo'n plastic pasje trapt.

Door manshoge afrasteringen loopt hij het laatste stuk door het bos. Links, achter een afgeschermd hek staat de menigte. 22.290 mensen, schreeuwend, jubelend, meedeinend op de maat, meeklappend.

Goed dat hij ze niet kan horen.

Goed dat hij bijna helemaal niets meekrijgt van alle opwindings.

Hij werpt nog een blik op de foto in zijn telefoon, prent zich het gezicht van de vrouw nog een keer in. Eind dertig, blond. Echt een mooi gezicht, dat moet hij toegeven, maar dat doet

nu niet ter zake. Hij stopt zijn telefoon weer weg. Het pasje bungelt aan een lang blauw koord om zijn nek. De bommen boven zijn hoofd grijpen naar de donkere lucht. De envelop onder zijn jas voelt zwaar, hoewel hij niets weegt. Er zit iets langs en rechthoekigs in – dat kon hij voelen. Wat is lang, rechthoekig en ‘vernietigend’?

Want dat was hem verzekerd. De envelop was ‘vernietigend’. Meer was hem niet verteld bij de overdracht.

Het zweet loopt tussen zijn schouderbladen langs zijn rug omlaag. De schuimrubberen doppen in zijn oren knellen. Hij haat dat verdoofde gevoel in zijn hoofd dat ze hem bezorgen, maar het lawaai om hem heen haat hij nog meer. Zonder die oordoppen zou de herrie hem gek maken.

Hij houdt in. De achterkant van het podium ligt voor hem, een betonnen steenklomp, nog uit de tijd van het nationaalsozialisme. De toeschouwers zien het gedrocht niet, aan de voorkant staat het sierlijke witte dak van de Waldbühne met die tentachtige punten. Vlak naast de achteringang staan een paar dixi’s, voor noodgevallen. Er zijn gelamineerde bordjes geplakt, met de namen van de artiesten.

BRAD GALLOWAY.

Kon de Horzel nu maar zien hoe hij de zaak in beweging brengt. Die gedachte leidt hem eventjes af. Niet goed. Hij moet door. Eerst de envelop, dan de rest. Hij had het liefst gezien dat het vandaag meteen verderging. Maar dat ligt niet in de planning.

Nerveus stapt hij de gang binnen. Ruw beton. De tunnel van de sterren. Wie hier niet allemaal hebben gelopen!

Hij doet de rits van zijn jack open. De envelop is gewatteerd, het papier stijf en glad, het kraakt zachtjes.

Lang, rechthoekig, vernietigend.

Wat zou erin zitten? Semtex? Het zou kunnen. Explosieven of zo. Hij wil in geen geval in de buurt zijn als de envelop open-gemaakt wordt. Dat zal snel gebeuren, alleen al vanwege het rode stempel. Meteen openmaken – URGENT! Dringend. Net

als dat nummer van Foreigner uit de jaren tachtig. Het was iets van voor zijn tijd, maar hij kent zijn oude hits. De melodie zit meteen weer in zijn hoofd.

Got fire – in your veins.

Burnin' hot – but you don't feel the pain.

Als hij de tunnel door is, staat hij voor het podium. Licht knippert, lichtstralen doorsnijden de rookwolken. Voor zijn ogen explodeert een lichtspektakel. Er middenin staat Brad Galloway met zijn band, daarachter verrijzen de volgepakte rijen van de tribune van het enorme amfiteater.

Hij knijpt zijn ogen tot spleetjes en speurt langs de randen van het podium. Waar hangt die vrouw verdomme uit?

In de schaduw van een van de torens met boxen staat een groepje toeschouwers. Het is kennelijk de backstageloge voor groupies, hulpjes en de manager. Hij loopt hun kant op en probeert in het strijklicht die vrouw te vinden. De gewatteerde envelop lijkt te ontbranden tussen zijn vingers.

Wie zegt eigenlijk dat semtex pas ontploft als de envelop opengescheurd wordt? Er zou ook een timer in kunnen zitten, of een zendertje...

Dat zou echt iets voor hem zijn.

Hij moet dat ding kwijt. Zo snel mogelijk.

Van links komt een camera aangevlogen, opgehangen aan een verende metalen arm op de borst van een cameraman. Net op tijd, vlak voor de lens hem in beeld krijgt, stapt hij opzij. Het beeld van de steadycam verschijnt huizenhoog op het scherm achter het podium en toont Galloways rug voor een zee van fans.

Een paar stappen nog, dan staat hij bij het groepje mensen vlak naast het podium. Plotseling ziet hij haar. Geen twijfel mogelijk: dat is de vrouw van de foto. Alleen de uitdrukking op haar gezicht is anders, een beetje bedrukt. Hij krijgt bijna medelijden met haar. Ze had hier beter niet kunnen zijn.

Fuck. Twijfel is wel het laatste waar hij nu behoefte aan heeft. De Horzel is degene die hier verantwoording over moet afleg-

gen, niemand anders. Zonder haar was dit allemaal niet gebeurd. Het podium trilt. Die vrouw staat daar, wiegend met haar heupen, ze heeft alleen maar oog voor Brad Galloway.

Hij tikt haar op de schouder en houdt zijn pasje onder haar neus. 'Hé, ik moet hem dit geven,' brult hij. Hij houdt de envelop omhoog en wijst naar Galloway.

Ze fronst, zegt iets, maar door de oordoppen verstaat hij niet wat ze zegt.

'Je ziet hem toch zo, in de kleedkamer?' Hij tikt op het rode stempel. 'Het is dringend!'

Ze haalt haar schouders op, maakt een besluiteloze indruk. Hij maakt er gebruik van en drukt de envelop in haar handen. 'Dank je!'

Voor ze iets terug kan zeggen, draait hij zich om en laat hij haar staan. Hij neemt de trap achter het podium met drie treden tegelijk. Hij wil liever niet op het verkeerde moment op de verkeerde plek zijn.

Verbaasd kijkt ze naar de envelop in haar hand. Wat heeft dit te betekenen? Wat denkt die vent wel? Ze heeft wel iets anders aan haar hoofd dan koeriertje spelen.

Brads stem haalt uit en sterft weg. Gejuich uit meer dan twintigduizend kelen zwelt aan. Ze krijgt kippenvel, ziet zijn hand, stevig om de microfoon, zou die graag ergens anders voelen en schaamt zich meteen voor die gedachte. Zijn lippen raken de kap om zijn microfoon, ze ziet minuscule druppeltjes wegspatten in het tegenlicht. Hoe kan een stem zó bezielde zijn?

Het kippenvel trekt maar niet weg.

Dat was toen ook al zo, die keer dat ze op de eerste rij stond. Had hij haar toen maar niet gezien. Het had geleid tot een roes die vijf dagen duurde.

Gedeelde eenzaamheid.

Dat gevoel van verloren zijn wegneuken – maar tegelijkertijd was het zoveel meer. Een korte droom van liefde. *We are all broken, that's how the light gets in.* Brads woorden. Cohen, He-

mingway, van wie die woorden ook afkomstig waren – hij moest Brad recht in zijn ziel hebben gekeken.

De twintigduizend fans zingen met hem mee. Zingen hem toe, als twintigduizend geliefden, alsof ze allemaal herinneringen en gevoelens met hem delen. Maar er is niemand die zoveel met hem deelt als zij. Ze hoeft het alleen maar tegen hem te zeggen.

De Waldbühne ligt aan Brads voeten. Ze vraagt zich af of ze er niet beter vandoor kan gaan. Maar ze heeft die envelop in haar handen, met dat stempel: URGENT!

Plotseling voelt ze dat hij naar haar kijkt. Hij heeft haar gezien en strekt zijn hand naar haar uit, zwaait, wat wil zeggen: ‘Kom! Kom hier!’ De camera projecteert hem huizenhoog op het achterdoek.

Ze schudt haar hoofd, klampt zich vast aan de envelop. Ze wil in de schaduw blijven. Hij zingt door, met die lage, fluwelelen stem en hij wenkt opnieuw.

Blijf daar. Ik kan het niet.

Een roffel van de drummer, de muziek zwelt aan voor een uitzinnige finale. Het laatste gitaarakkoord gaat ten onder in het oorverdovende gejubel van duizenden. Zwermen telefoons flitsen op de tribunes.

Galloway brult: *‘Thank you! I love you all!’*

Wat pijnlijk! Zo ongeveer de goedkoopst denkbare liefdesverklaring ever.

En toch werkt het, ook bij haar.

Plotseling staat hij voor haar, de steadycam vliegt op haar af. Ze wendt haar gezicht af van de camera en drukt daarbij de envelop tegen zijn borst. Hij lacht, pakt haar hand en trekt haar mee, verzet is zinloos. Hij bekijkt de envelop in zijn hand en fronst.

‘*Where have you been?*’ mompelt hij, zijn mond vlak bij haar oor.

Ze geeft geen antwoord.

22.290 mensen brullen: *‘We want more!’*

Hij scheurt de envelop langzaam open en kijkt haar aan alsof het een cadeau van haar is. Denkt hij dat echt? Ze moet hem uit de droom helpen.

Het geluid van scheurend papier gaat ten onder in het lawaai.

Waarom wacht Brad niet tot hij in zijn kleedkamer is? denkt ze.

De envelop is bijna open.

Hoedo eigenlijk URGENT? Wat kan er zo belangrijk zijn dat hij die envelop hier al op het podium moet openmaken? Een vreemd gevoel bekruipt haar. Die man die haar de envelop gaf was vreemd. Die donkere kleding, die pet over zijn ogen, die zweetgeur. Maar zo zijn roadies, toch?

De envelop is open.

Brads ogen staan vragend.

Hij grijpt in de envelop, trekt een langwerpige metalen doosje tevoorschijn en fronst opnieuw zijn voorhoofd. Met een snelle beweging maakt hij het doosje open en kijkt erin. 'What the fuck...?' Met een uitdrukking die ergens tussen weezin en verbazing zweeft, duwt hij het doosje onder haar neus, alsof zij een verklaring heeft voor de inhoud.

In het metalen doosje ligt een kleine, witte vogelveer in een plasje geronnen bloed. De haartjes van de veer zijn ermee doordrenkt, sommige plakken vast aan de bodem, alsof de veer zelf is leeggebloed en in zijn doodstrijd is verstard.

1

Berlijn-Reinickendorf Zaterdag 19 oktober 2.14 uur

Niet eens zo lang geleden werden ook in Duitsland nog doodvonnissen uitgesproken, denkt hij. Compleet met ambtelijke goedkeuring, stempels, getypt op rammelende oude schrijfmachines op carbonpapier en in het geheim uitgevoerd, door soldaten zonder uniform. Als je denkt als een soldaat, is doden niet zo moeilijk.

Hij legt de derde lege injectiespuit met heparine naast het kleine weckpotje op het kleine tafeltje.

De knopen heeft hij zonder nadenken gelegd. Hij heeft zijn zeildiploma op zijn vijftiende gehaald. Wat boten houdt, houdt alles.

Hij pakt er een stoel bij, gaat zitten en bekijkt zijn werk.

Een glimlach speelt om zijn lippen. Duivelswerk, goddelijke inspiratie.

Hij trekt het mes uit de schede. Zijn latexhandschoenen zitten als gegoten. Hoe alles weerspiegelt in het lemmet van het mes! De kamer met de vergeelde vitrage, het bed met het dekbed erop dat stoffig en muf ruikt, het touw dat zich trillend spant. Als hij het mes draait, ziet hij zijn eigen gezicht.

Zijn glimlach verhardt, hij staat op, zet een stap naar het bed, negeert het verstikte gekerm en snijdt.

De reep stof om de mond bolt op alsof de knevel eruit probeert te springen.

De weckpot op tafel wil gevuld worden, dus erin ermee.
Hij klapt het dekseltje dicht en klikt de metalen klem vast.
Het lijkt alsof de rubberen ring zachtjes zucht.

Hij zou er formaldehyde bij moeten doen, dan blijft het langer goed.

Hij gaat weer zitten en houdt het potje met zijn vingertoppen bij het deksel vast, zodat hij goed naar de inhoud kan kijken. Het bed voor hem bonkt. In paniek glijden de poten in kleine stapjes over de vloer.

Heen en weer, heen en weer.

Tot het bed stopt met bewegen.

En dat in het safehouse van de politie.

Wat zullen ze er de pest over inhebben!

2

Berlijn-Kreuzberg
Zaterdag 19 oktober
17.48 uur

Tom legt zijn zoon op zijn rug, tilt hem aan zijn nog altijd wat dikke beentjes op en schuift de luier onder zijn billetjes. Het ruikt naar chloor. De gebutste en met stickers bezaaide metalen kastjes in de kleedruimte van het Wellenbad doen eerder aan een bokscub denken dan aan een knus speelbad.

Phil kirt en straalt, hij heeft zich moe en gelukkig gespetterd. Hij is gek op water, de enige en allerbeste reden voor Tom om met hem een zwemcursus te volgen. Hij is er de enige man tussen moeders, wat op zich niet uitmaakt, maar sinds het gerucht onder die moeders de ronde doet dat hij bij de Berlijnse recherche werkt, kunnen enkelen hun nieuwsgierigheid niet meer bedwingen.

Of hij betrokken was bij die afschuwelijke zaak op de Berlinale? Wat? Echt? Of hij die dr. Bruckmann, hoofd van het Korps landelijke politiediensten, persoonlijk kende? Die was toch na die schietpartij bij het Holocaustmonument ontkomen? Wat een schande, wat die man daar had gedaan. Had de politie dan echt geen idee waar hij uithing? En waarom was burgemeester Keller eigenlijk zo plotseling afgetreden? Dat zaakje stonk toch zeker?

Tom doet maar of hij nergens iets van weet en gaat niet op de vragen in. Er valt niets te zeggen – al zou hij het willen. Bruckmann is en blijft verdwenen en de beschuldigingen tegen Kel-

ler zijn te vaag om een proces tegen hem te beginnen. Maar Toms zwijgzaamheid leidt er slechts toe dat de moeders hun inspanningen hebben verdubbeld, in een bizar wedstrijdje wie die stille rechercheur aan het spreken krijgt. Vanachter een scherm in de hal bij de kassa's had hij vanochtend een gesprek opgevangen tussen Regina, Bozana en Claudia, die met hem in de groep zitten.

'Denk je echt dat hij getrouwd is?' vroeg Regina, de oudste van de drie moeders. 'Ik zie hem altijd maar alleen met zijn kind.'

'Zijn vrouw heet Anne, geloof ik,' zei Bozana, een Poolse met een opvallend fraai figuur die met gestifte lippen het water in ging en nooit kopje-onder ging.

'Jammer hoor!' verzuchtte Claudia.

'Dat zegt toch niks. Er is vast een reden dat die Anne er nooit bij is,' zei Regina. 'Zo'n man... Ik zou 'm nooit alleen naar een zwemcursus laten gaan. Zijn lengte alleen al...'

'Welke lengte bedoel je, lieverd?' giechelde Bozana.

'Nou, hij is toch minstens een meter negentig?'

'O, bedoel je die lengte.'

'Al zou,' vond Claudia, 'iemand tegen hem moeten zeggen dat driedagenbaardjes echt niet meer kunnen.'

'Hoezo? Een blond driedagenbaardje is toch juist sexy?'

'Was hij maar wat minder zwijgzaam.'

'Groot, blond, blauwe ogen en zwijgzaam! Wat willen jullie nog meer?' wond Bozana zich op.

Claudia grinnikte spottend. Hoe liever ze iets wilde, hoe meer ze haar wensen in afwijzingen verhulde – wat iedereen wist. 'Ach. De hunk van het politiebureau. Wat een cliché'

'Ik ben dol op clichés...' zei Bozana.

Voor Tom moest aanhoren wat Bozana allemaal nog meer gelukkig maakte, was hij de herenkleedkamer in gedoken, zijn schuilplaats voor en na de cursus. De tijd die hij alleen met zijn zoon heeft is sowieso schaars, met zijn werk.

Phil trappelt. Tom houdt één been vast, kietelt even onder

zijn voetzool. Phil barst in schaterlachen uit, een golf van warmte slaat door Toms borst. Net als Tom de plakstrips van de luiert wil vastmaken, gaat zijn telefoon. Hij graait naar de tas die achter Phils hoofd staat, buigt zich over hem heen, vindt zijn telefoon en voelt plotseling iets nats en warm tegen zijn borst.

O, nee! Alsjeblieft niet!

Met zijn vrije hand drukt hij de luiert tegen Phils buik, maar het is al te laat.

‘Babylon,’ verzucht hij in de telefoon terwijl hij de vlek op zijn overhemd inspecteert.

‘Grauwein,’ zegt een stem, zijn gezucht imiterend.

‘Aha,’ reageert Tom droog. Grauweins gevoel voor humor is tot daaraan toe, maar dat hij hem belt na diensttijd voorspelt weinig goeds. ‘Ik ben vrij,’ broemt Tom. Hij klemt zijn telefoon tussen zijn kin en zijn schouder en plakt de luiert dicht.

‘Ik eigenlijk ook,’ zegt Grauwein. ‘De hele afdeling, trouwens. Dus belde Morten mij en vroeg hij mij om jou te bellen.’

‘Lekker dan. En?’

‘Hij wil je hier. Meteen.’

Tom perst zijn lippen op elkaar. Sinds Joseph Morten tot plaatsvervangend hoofd van de afdeling is bevorderd, lijkt hij nog chagrijniger dan anders en snauwt hij zijn bevelen nog slechts. ‘Zeg hem dat ik nu niet kan.’

‘Zeg het hem zelf,’ zegt Grauwein. ‘Hij is in alle staten.’

‘Wat is er dan aan de hand?’ Tom kriebelt Phil onder zijn voet en glimlacht naar hem.

‘Een lijk in het safehouse.’

‘Wat?’ zegt Tom verbijsterd. ‘In het safehouse? Zou daar niet ook de vervolgcursus forensische opsporing worden gehouden?’

‘Precies.’

‘Hoe erg is het?’

‘Erger kan niet,’ zegt Grauwein. ‘Eén grote, smerige bende. En bovendien: dat lijk ligt er al sinds gisteren, maar niemand heeft het gemerkt.’

Geen wonder dat Morten doordraait, denkt Tom. Een moord en vlak daarnaast verzamelt zich de halve afdeling Moordzaken voor bijscholing, in het gezelschap van collega's uit andere Bondsstaten. 'En het slachtoffer?' vraagt Tom. 'Is daar de identiteit al van vastgesteld?'

Grauwein aarzelt even en zegt dan zachtjes: 'Dat geloof je niet.'

Het lijkt alsof hem plotseling de adem wordt afgesneden. Daar is-ie weer, de oude valkuil, die hem blijft aangapen. Plotseling ziet hij Viola weer voor zich, zijn jongere zusje die op haar tiende spoorloos verdwenen is. Hoe vaak is hij al op een plaats delict gekomen in de veronderstelling dat Viola daar wel moest liggen? In zijn nachtmerries ziet Vi er geen dag ouder uit dan toen. 'Ik kom eraan,' zegt hij hees en hij hangt op.

Hij hoort niet meer dat Grauwein nog vraagt of hij niet wil weten wie het slachtoffer is.

Nee, dat hoeft niet, zou Toms antwoord zijn geweest.

Soms gaat de angst Viola dood terug te vinden gepaard met een vonkje hoop dat het allemaal eindelijk een keer voorbij is.

1989

3

Stahnsdorf bij Berlijn

2 mei 1989

17.48 uur

O, mijn god. Viola's gezicht achter het zijraam – in tranen! En Tom ernaast met zijn vijf jaren, hoe hij haar hand vasthoudt, een boze, gespannen plooi tussen zijn wenkbrauwen op dat gladde voorhoofdje, zijn blauwe ogen die vertwijfeld door het zijraam kijken.

Twee lange uren.

Het brak Inges hart.

Wat was ze voor een verschrikkelijke moeder?

Ze trok het achterportier open. 'Liefje!'

Tom perste zijn lippen op elkaar, ze nam zijn gezichtje in haar handen. 'Het spijt me. Het spijt me zo.' De strenge plooi op zijn voorhoofd is bijna weg.

Inge liet hem los en nam Viola op haar arm. Het kind drukte haar woeste krullen tegen haar wang en haalde snikkend adem. Inge wiegde haar zachtjes, kritisch bekeken door Tom. Het begon harder te regenen, zij en Viola werden door en door nat. Inge wierp nog een blik op het huis. Boven, achter het raam op de eerste verdieping stond Benno naar haar te kijken. Door de weerspiegeling zag ze hoe hij met een driftig gebaar aangaf: wegwezen, snel!

Ze kon hier niet blijven staan. Wat als iemand haar zag!

'Lieveldje, we moeten gaan,' mompelde ze terwijl ze Viola weer op de achterbank in het zelfgebouwde kinderstoeltje zette. 'Ik ben er zo weer voor jullie, goed? Heb nog even geduld.'

Tom pakte als vanzelf Viola's hand. Het meisje klampte zich aan hem vast alsof er niets anders bestond dan zijn hand. Ze snikte nog eventjes, maar huilen deed ze niet meer.

Inge sloeg het portier dicht, liep om de auto heen en ging achter het stuur van de DS zitten. Hoe had ze het in haar hoofd gehaald? Die futuristische, knalgroene Citroën viel zo op tussen alle Trabi's en Wartburgs. Spionnen hadden overal oren en ogen. Ze had een andere auto moeten lenen, misschien dat Trabantje van Wolf en Susanne.

Ze keerde op het erf en reed door de poort de landweg op. In de achteruitkijkspiegel werd de boerderij trillend kleiner. Als iemand haar had gezien, zouden er vragen komen. En vragen waren slecht. Vragen trokken de aandacht. Ze keek opnieuw in de achteruitkijkspiegel. Een gat in de weg deed de auto hobbelen, heel even zag ze haar hals in de spiegel. Make-up verdoezelde een donkerrode plek vlak onder haar oor maar half. Ze zou hem moeten bijwerken voor ze Werner onder ogen kwam. Ze had tenminste goede make-up, anders dan de meesten. Dat zij en Werner in het Friedrichstadt-Palast werkten, had goddank ook voordelen. Make-up uit het Westen was er één van, de Citroën een ander.

Water spatte op uit een plas. Werner zou vragen waar die modder vandaan kwam. De oude handdoek in de kofferbak schoot haar te binnen. Daarmee kon ze de moddersporen wegvegen zodra ze terug was in de stad.

De auto schokte nog een keer, toen reed ze met een scherpe bocht de weg op.

'Mama, waarom rij je zo hard?' vroeg Tom.

Hard? Inge keek op de snelheidsmeter en schrok. Ze was zo in gedachten verzonken dat ze er helemaal niet op had gelet.

'Sorry, schatje, je hebt gelijk.' Ze haalde haar voet van het gas, de DS minderde vaart. Dat ontbrak er nog maar aan, dat agenten haar aanhielden wegens overschrijding van de maximumsnelheid. Ook de meldingen van de Vopo's belandden altijd bij de Stasi, met een precieze vermelding van de plek.

'Mama?'

'Ja, lieverd?'

'Wat heb je daar in je nek?'

'Dat? Ach, niets.' In de achteruitkijkspiegel zag ze Tom fronsen. Vijf jaar en nu al een onfeilbare leugendetector.

Ze zette de radio aan. RIAS. Een laconieke, geruststellende stem las berichten uit het Westen voor. Ze haatte de onzin die de partijzender van de DDR verkocht. Als het even mogelijk was, luisterde ze liever naar radiostations uit het Westen. De nieuwslezer vertelde net dat grensbewakers in Hongarije gaten knipten in de hekken die hen scheidde van Oostenrijk. Heel even werd ze overspoeld door een golf van vreugde – nee, van hoop. Het zou zoiets als een dambreuk zijn. Oké, misschien was het niet veel meer dan een scheurtje, maar daar zou het niet bij blijven. Maar toen zonk de moed haar alweer in de schoenen. Wat een onzin! Een grens met gaten, dat zouden ze nooit toestaan. Als dat waar was, zouden duizenden en duizenden mensen de DDR ontvluchten. Ze snoof verontwaardigd. Ook het Westen verspreidde propaganda en valse geruchten. Maar dat veranderde niets aan haar voornemens. Ze moest hier weg en Benno was haar ticket.

Benno had twee kanten, één die haar onweerstaanbaar aantrok en een andere, duistere kant, die ze niet minder aantrekkelijk vond. Het deed iets met een man zoals hij: zoveel tijd onder de grond doorbrengen, tunnels gravend. Ze herinnerde zich de avond dat ze Benno Kreisler voor het eerst ontmoette nog precies, in een cafeetje, na een voorstelling in het Friedrichstadt-Palast. Na haar derde biertje had hij haar aangekeken, zijn peuk uit zijn mond genomen en zachtjes tegen haar gezegd: 'Dit is toch niets voor jou?'

'Wat?' had ze gelachen. 'Dansen?'

Hij dronk zijn bierflesje leeg, gooide zijn peuk in de hals en draaide het flesje in het rond, er aandachtig naar kijkend alsof hij een daarin gevangen insect bestudeerde. Een laatste vonk glom nog achter het bruine glas. Toen hun blikken elkaar kruisten, wist ze dat hij haar beter begreep dan Werner ooit zou doen.

Schuldbewust keek ze in de spiegel naar haar kinderen.

Ze zette de radio uit en reed een tijdje zwijgend. Plotseling schoten haar de plassen op de Potsdamer Allee te binnen. Diep en groot waren ze. Die zouden kunnen werken, ook al had ze geen handdoek. Ze nam een kleine omweg, reed met de auto door de plassen, keerde om en reed nog een keer door de plassen. Lang leve het slechte wegdek. Gebrek aan asfalt had ook zijn goede kanten.

‘Wat doe je, mama?’

‘Ach, ik ben een beetje in de war vandaag. Ik heb de verkeerde afslag genomen.’

‘Is papa thuis?’

‘Dat weet ik niet, lieverd,’ zei Inge. ‘Wacht even, ik moet nog even ergens naar kijken.’

Ze stopte, stapte uit en liep om de auto heen. Geen modderspatten meer. Goed zo!

Ze stapte weer in, wilde weer weggrijden, maar draaide zich eerst om en keek Tom ernstig aan.

‘Lieverd, je moet me iets beloven. Het is heel erg belangrijk.’

‘Wat dan, mama?’

Mijn god, wat klonk zijn stem hoog. Wat was hij nog klein. Vijf pas! Zou hij begrijpen wat hiervan afhing?

‘Je mag papa niets vertellen van ons uitstapje, oké? Nooit.’

‘Waarom niet?’

‘Omdat het belangrijk is. Als papa ernaar vraagt, waren we bij Susanne. Beloofd?’

‘Maar we waren toch helemaal niet bij Susanne?’

Hemeltjelijef! dacht ze smekend. ‘Dat weet ik toch, lieverd. Maar het is echt heel belangrijk. Anders komen er problemen.’

‘Grote problemen?’

‘Heel grote problemen. Beloof je het?’

Tom zweeg even, toen knikte hij, bedachtzaam, op een kinderlijke manier zelfs triomfantelijk, alsof hij zich volledig bewust was van de ernst van de situatie. Misschien hoorde hij gewoon de paniek in mijn stem doorklinken, dacht Inge. Hoe dan ook, zijn

blauwe ogen waren helder als bergmeren en hij keek haar vastberaden aan. 'Goed, mama.'

Ze slaakte een zucht van verlichting. Even haalde ze opgelucht adem. Wat een engeltje was Tom toch.